

Hội thảo quốc tế Việt Nam học lần thứ II: Việt Nam trên đường phát triển và hội nhập: Truyền thống và hiện đại

Trong 3 ngày, từ ngày 14 đến ngày 16 tháng 7 năm 2004, Viện Khoa học xã hội Việt Nam và Đại học Quốc gia Hà Nội đã phối hợp tổ chức Hội thảo Việt Nam học lần thứ II: Việt Nam trên đường phát triển và hội nhập: truyền thống và hiện đại tại Hội trường Thống Nhất, thành phố Hồ Chí Minh.

Tại diễn đàn này, các học giả trong và ngoài nước đã trình bày những kết quả nghiên cứu về những vấn đề phát triển và hội nhập của Việt Nam trong lịch sử và trong giai đoạn hiện nay. Các tham luận thuộc nhiều lĩnh vực bổ sung thêm kho tàng tri thức về Việt Nam từ các nguồn tư liệu đáng tin cậy ở trong và ngoài nước về Việt Nam. Sau những thành công của Hội thảo Việt Nam học lần thứ I: Việt Nam trong thế kỷ XX, Hội thảo lần này bao gồm những kết quả nghiên cứu tập trung vào những vấn đề biến đổi của xã hội Việt Nam trong quá trình trình hội nhập và ảnh hưởng của quá trình toàn cầu hóa, khu vực hóa. Hội thảo là diễn đàn để các học giả trao đổi ý kiến, kinh nghiệm và phương pháp nghiên cứu khoa học, góp phần tập hợp, phổ biến rộng rãi các công trình nghiên cứu về Việt Nam thông qua nhiều hình thức: trình bày trực tiếp tại hội thảo, in sách, đăng tải trên báo chí và các phương tiện truyền thông đại chúng. Các kết quả của Hội thảo là những kiến nghị và tư vấn cho những người quan tâm đến các vấn đề các chính sách phát triển, xây dựng hoàn thiện thể chế, tăng cường hợp tác quốc tế.

Cuộc Hội thảo được sự tham gia của các nhà khoa học Việt Nam và

Quốc tế đến từ Viện, Trường đại học có truyền thống nghiên cứu Việt Nam học, Châu Á học, Đông phương học thuộc 26 quốc gia trong khu vực và trên thế giới. Ban tổ chức Hội thảo thành lập Hội đồng thẩm định chuyên môn gồm 2 chủ tịch và 9 thành viên hội đồng, là những nhà nghiên cứu có uy tín thuộc các lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn. Có 550 người đăng ký và gửi bài tham dự hội thảo, 223 bài tham luận của các tác giả trong nước và 189 bài của các đại biểu nước ngoài đã được trình bày tại Hội thảo. Điểm mới của Hội thảo lần II đã tập hợp các nghiên cứu khu vực (40 báo cáo) trong đó hơn 1/4 là của các nhà nghiên cứu quốc tế có sử dụng những hướng tiếp cận mới, bằng phương pháp nghiên cứu liên ngành. Yếu tố địa điểm tổ chức tại Việt Nam cũng giúp chúng ta tập hợp các hướng nghiên cứu khi lấy Việt Nam làm đối tượng nghiên cứu.

Nội dung chính của Hội thảo tập trung vào 5 chủ đề lớn:

1. Chủ động hội nhập kinh tế quốc tế của Việt Nam dưới tác động của toàn cầu hóa kinh tế.
2. Những vấn đề đổi mới và phát triển kinh tế Việt Nam.
3. Các vấn đề về xã hội, dân số và dân tộc ở Việt Nam.
4. Những vấn đề lịch sử văn minh và phát triển văn hóa ở Việt Nam.
5. Những nghiên cứu khu vực.

Sau phần trình bày một số báo cáo tại Hội thảo, các báo cáo tham luận sẽ được các nhà khoa học trình bày tại 10 tiểu ban:

Tiểu ban 1: Những vấn đề kinh tế.

Tiểu ban 2: Những vấn đề xã hội.

Tiểu ban 3: Những vấn đề dân tộc.

Tiểu ban 4: Nghiên cứu giáo dục, con người và nguồn nhân lực.

Tiểu ban 5: Những vấn đề lịch sử cổ trung đại.

Tiểu ban 6: Những vấn đề lịch sử cận hiện đại.

Tiểu ban 7: Văn hóa: bản sắc, hội nhập và phát triển.

Tiểu ban 8: Văn hóa: truyền thống và tôn giáo.

Tiểu ban 9: Những vấn đề về ngôn ngữ và văn học.

Tiểu ban 10: Những nghiên cứu khu vực.

Các cán bộ nghiên cứu của Viện Xã hội học: PGS.TS Trịnh Duy Luân, PGS.TS Mai Quỳnh Nam, PGS.TS Bùi Thế Cường, PGS.TS Nguyễn Hữu Minh, TSHK Bùi Quang Dũng, TS Trịnh Thị Quang, ThS Phạm Quỳnh Hương, ThS Đỗ Thiên Kính đã tham dự hội thảo.

Kết thúc hội nghị, kiến nghị thành lập Hội đồng quốc tế Việt Nam học được toàn thể đại biểu tham dự nhất trí thông qua, Hội đồng quốc tế Việt Nam học có nhiệm vụ duy trì mối liên hệ thường xuyên giữa các nhà Việt Nam học, các tổ chức Việt Nam học trên toàn thế giới nhằm thúc đẩy sự phát triển Việt Nam học và định kỳ tổ chức hội thảo quốc tế Việt Nam học.

P.V

Hội thảo “Kết quả nghiên cứu về giới trẻ và gia đình nông thôn Việt Nam”

Ngày 24 tháng 8 năm 2004 vừa qua tại Hà Nội, Viện Xã hội học phối hợp với Hội đồng Dân số Mỹ tại Việt Nam tổ chức Hội thảo Khoa học Quốc tế với chủ đề “Kết quả nghiên cứu về Giới trẻ và gia đình nông thôn ở Việt Nam”. Tới dự Hội thảo có các Nghiên cứu viên của Viện, đại diện các tổ chức Nghiên cứu và Giảng dạy, các Bộ, Ngành và các Tổ chức Quốc tế tại

Việt Nam như Bộ Lao động, Ủy ban Dân số - Gia đình - Trẻ em, Trường Đại học Y, Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO), Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), UNICEF, UNDP, v...v.

Mục đích của Hội thảo nhằm giới thiệu kết quả nghiên cứu hợp tác giữa Viện Xã hội học và Hội đồng dân số Mỹ về những vấn đề xã hội của thanh niên nông thôn Việt Nam như việc làm, di cư, vấn đề bình đẳng giới, v.v... trong hoàn cảnh đất nước đang chuyển sang kinh tế thị trường và hội nhập khu vực. Nghiên cứu được tiến hành 3 vòng từ tháng 5-2003 đến tháng 10-2003 tại các xã Hàm Tử, huyện Khoái Châu, tỉnh Hưng Yên; xã Hội Xá, huyện Gia Lâm, thành phố Hà Nội; xã Sơn Định, huyện Chợ Lách, tỉnh Bến Tre; và xã Thạnh Phú, huyện Vĩnh Cửu, tỉnh Đồng Nai.

Báo cáo của TS Vũ Mạnh Lợi “Tổng quan về vấn đề giáo dục và sức khỏe đối với thanh niên nông thôn: những cơ hội và thách thức” giới thiệu những vấn đề lý luận và phương pháp luận trong nghiên cứu về thanh niên và gia đình trong bối cảnh đất nước chuyển đổi.

Báo cáo của TS Sajeda Amin về “Những khác biệt giới trong chiến lược sống của thanh niên nông thôn Việt Nam” cho thấy có sự khác biệt giới đáng kể về chiến lược sống trong điều kiện nhiều cơ hội tạo ra từ cải cách kinh tế.

Báo cáo của TS Vũ Tuấn Huy về “Việc làm của thanh niên nông thôn, gia đình và phát triển cộng đồng”. Mục đích của báo cáo nhằm phân tích thực trạng việc làm của thanh niên nông thôn, cũng như hiểu biết và thái độ của thanh niên đối với việc làm và những yếu tố tác động trong quá trình chuyển đổi của nền kinh tế. Qua đó, tìm hiểu mối quan hệ giữa việc làm của thanh niên, vai trò của hộ gia đình và phát triển cộng

đồng từ đó chỉ rõ vai trò chính sách việc làm bền vững đối với thanh niên không chỉ là tăng trưởng kinh tế nhằm tạo nhiều việc làm “có thu nhập ổn định” mà còn phải nâng cao mức thu nhập, giảm bất bình đẳng giới và củng cố các giá trị gia đình.

P.V

Hội thảo quốc tế về “Những xu hướng hôn nhân ở châu Á” tại Singapore

Trong hai ngày 27-28/8/2004, Hội thảo quốc tế về “Những xu hướng hôn nhân ở châu Á” do Viện Nghiên cứu châu Á, Trường Đại học Quốc gia Singapore tổ chức tại Singapore.. Tham dự hội thảo có đại diện của các Viện nghiên cứu và Trường Đại học của Singapore, Việt Nam, Thái Lan, Mỹ, Malaysia, Indonesia, Miến Điện, Đài Loan, Úc, Nhật.

Nhiều vấn đề của thiết chế hôn nhân được đặt ra trong bối cảnh của sự biến đổi kinh tế - xã hội của châu Á và những đặc điểm văn hóa riêng của từng nước như pháp luật, tôn giáo. Nổi lên những vấn đề đáng chú ý là xu hướng hoãn tuổi kết hôn, kết hôn giữa những người khác nhau về tộc người, tôn giáo và kết hôn với người nước ngoài, hôn nhân thực tế và sống chung. Những xu hướng này cũng dẫn đến những vấn đề như buôn bán phụ nữ và ly hôn.

Báo cáo của Việt Nam về “Biến đổi và không biến đổi của thiết chế hôn nhân ở Việt Nam” của TS Vũ Tuấn Huy và GS.TS John Knodel (Trường Đại học Michigan, Hoa Kỳ). Sử dụng số liệu từ nghiên cứu “Biến đổi gia đình ở Việt Nam” tại 54 xã phường, thuộc 18 quận, huyện trong 7 tỉnh của đồng bằng sông Hồng năm 2003, báo cáo đã đưa ra những nét đặc thù của xã hội Việt Nam là chiến tranh và chuyển sang kinh tế thị trường. Mặc dù những biến đổi căn bản về kinh tế - xã hội, tuổi kết hôn không có sự biến đổi đáng

kể trong vài thập kỷ qua. Đồng thời, ít nhất ở đồng bằng sông Hồng, những biến đổi trong hôn nhân có những mặt biến đổi theo xu hướng hiện đại hóa như hoàn cảnh tìm hiểu và quyết định hôn nhân, sự quay trở lại của một số phong tục tập quán như xem tuổi hoặc chọn ngày cưới, xu hướng tiền tệ hóa trong tổ chức đám cưới.

Hội thảo “Những xu hướng hôn nhân ở châu Á” như một sự gợi mở các vấn đề nghiên cứu chung tiềm năng từ những đặc điểm kinh tế - xã hội - văn hóa riêng của từng nước. Kết thúc bằng việc thảo luận xây dựng một chương trình nghiên cứu về “Hôn nhân ở châu Á” trong thời gian tới bao gồm sự tham gia của các tổ chức nghiên cứu trong khu vực với sự tài trợ của Trường Đại học Quốc gia Singapore và Toyota Foundation.

P.V

Xã Hải Vân, huyện Hải Hậu, tỉnh Nam Định thực hiện dự án “Trung tâm giáo dục cộng đồng và dạy nghề do tổ chức CCFD tài trợ” và “Quỹ tín dụng cho phụ nữ nghèo”

Ngày 27 tháng 8 năm 2004, Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân xã Hải Vân đã tổ chức buổi làm việc với GS Francoi Houtart về dự án “Trung tâm giáo dục cộng đồng và dạy nghề xã Hải Vân do tổ chức CCFD tài trợ” và dự án “Quỹ tín dụng cho phụ nữ nghèo tại xã Hải Vân” do GS Francoi Houtart hỗ trợ về vốn. Đến dự có ông Phạm Tất Thắng - Bí thư Huyện ủy, Chủ tịch Hội đồng nhân dân huyện; ông Vũ Thanh Hiển - Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân huyện Hải Hậu; Về phía Viện Xã hội học - đơn vị đã tổ chức nghiên cứu kinh tế - xã hội làm cơ sở tiên khả thi và giám sát dự án, có: PGS.TS Trịnh Duy Luân - Viện trưởng, PGS.TS Bùi Thế Cường - Phó Viện trưởng, và một số cán bộ của Viện.

Đồng chí Nguyễn Hữu Tân - Chủ tịch ủy ban nhân dân xã Hải Vân - báo cáo quá thực hiện dự án “Trung tâm giáo dục cộng đồng và dạy nghề xã Hải Vân do tổ chức CCFD tài trợ”. Đồng chí nêu rõ: việc Khai giảng lớp cắt may khóa I (ngày 20 tháng 4 năm 2004) đáp ứng nguyện vọng của lực lượng lao động trẻ và bà con nhân dân trong xã. Những kinh nghiệm trong quá trình thực hiện dự án đối với lớp cắt may khóa I đã được áp dụng cho khóa II, khai giảng ngày 30 tháng 7 năm 2004, với 32 thanh niên trong xã đang được đào tạo. Những kết quả đào tạo nghề may đạt được là dự án đã xây dựng “Xưởng sản xuất may công nghiệp” với 25 máy may và 25 học viên tốt nghiệp Lớp dạy cắt may khóa I hiện đang làm việc tại xưởng. Dự án “Quyển tín dụng cho phụ nữ nghèo tại xã Hải Vân” do GS. Francoi Houtart hỗ trợ về vốn từ năm 2003, qua quá trình triển khai đã thu được kết quả tốt, chưa có một rủi ro nào xảy ra đối với người vay vốn, hiện quỹ đã có lãi và tiếp tục phát triển.

PGS.TS Trịnh Duy Luân phát biểu khẳng định những đóng góp của Viện Xã hội học trong quá trình xã triển khai thực hiện dự án. Những kế hoạch cụ thể về tài chính, về các bước tiến hành, những thuận lợi và khó khăn... đều được Viện chia sẻ với lãnh đạo và bà con xã Hải Vân. Đồng chí cũng tin tưởng mối quan hệ hợp tác nghiên cứu - xây dựng địa phương giữa Viện và Hải Vân, Hải Hậu sẽ ngày càng được tăng cường.

Phát biểu tại buổi làm việc, đồng chí Bí thư Huyện ủy, Chủ tịch Hội đồng nhân dân huyện Hải Hậu đánh giá cao sự giúp đỡ của Tổ chức CCFD, Đại sứ quán Vương quốc Bỉ tại Việt Nam, GS. Francoi Houtart và Viện Xã hội học đối với nhân dân xã Hải Vân trên các lĩnh vực Y tế, Giáo dục, Dạy nghề, Tín dụng...

GS Francoi Houtart vui mừng nhận thấy dự án “Trung tâm giáo dục cộng đồng và dạy nghề xã Hải Vân do tổ chức CCFD tài trợ” và dự án “Quyển tín dụng cho phụ nữ nghèo tại xã Hải Vân” do Giáo sư hỗ trợ về vốn được triển khai có hiệu quả, mang lại những lợi ích thiết thực cho người dân. Giáo sư bày tỏ mong muốn tạo các điều kiện để giúp đỡ cho sự phát triển của xã Hải Vân.

P.V

Tập huấn cho Lớp tiểu giáo viên trong khuôn khổ dự án “Đa dạng hóa nông nghiệp góp phần hỗ trợ đồng bào thiếu số”

Trong tháng 7, năm 2004, Trung tâm Nghiên cứu và Tư vấn về phát triển đã phối hợp với Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tổ chức lớp tập huấn cho Lớp tiểu giáo viên trong khuôn khổ dự án “Đa dạng hóa, nông nghiệp góp phần hỗ trợ đồng bào thiếu số” tại thành phố Huế. Các học viên đến từ các tỉnh miền Trung và Tây Nguyên: Quảng Trị, Khánh Hòa, Đắk Nông, Đắk Lắk, Phú Yên, Quảng Ngãi, Quảng Nam đã tham dự lớp học.

Các nội dung sau đây đã được trình bày:

- Đa dạng hóa tộc người, chính sách dân tộc của Nhà nước Việt Nam, giảng viên PGS.TS Lâm Bá Nam
- Truyền thông dự án, giảng viên PGS.TS Mai Quỳnh Nam
- Phương pháp đánh giá nhanh có sự tham gia của người dân: giảng viên TS Vũ Mạnh Lợi
- Tri thức bản địa và phát triển: TS Hà Hữu Nga

Trong khóa học này, phương pháp giảng dạy tích cực được đặc biệt coi trọng. Các bài giảng quan tâm đến kỹ năng thực hành của học viên trong điều kiện thực tế của địa phương đang triển khai dự án. Ban quản lý dự án có sự đánh giá tốt về kết quả của lớp tập huấn.

P.V

Hội thảo: “Gia đình trẻ trong sự biến đổi xã hội”

Ngày 17 tháng 8 năm 2004, Liên Chi đoàn Viện Khoa học xã hội Việt Nam đã tổ chức hội thảo *Gia đình trẻ trong sự biến đổi xã hội*. Tham dự vào buổi hội thảo có đại diện của Thành đoàn Thành phố Hà Nội, các chuyên gia nghiên cứu gia đình của Viện Xã hội học, đại diện Công đoàn Viện Khoa học xã hội Việt Nam và đông đảo đoàn viên của các Viện nghiên cứu. Hội thảo là hoạt động sinh hoạt khoa học được Ban chấp hành Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Viện Khoa học xã hội Việt Nam phát động. Đề cương và nội dung cho hội thảo được chuẩn bị công phu, có sự góp ý của các nhà nghiên cứu trẻ từ các chi đoàn thuộc các Viện nghiên cứu. Tham gia viết tham luận, báo cáo tại hội thảo có 16 đoàn viên và 4 tập thể chi đoàn của các Viện nghiên cứu chuyên ngành. Trong phần thuyết trình tại hội thảo các nhà nghiên cứu đã cố gắng đưa ra một khái niệm thống nhất về thế nào là “gia đình trẻ”? theo các tiêu chí tuổi của các thành viên tham gia vào hôn nhân và số năm của cuộc hôn nhân. Các tham luận tham gia hội thảo đều nhận được sự phản biện chuyên môn, ý kiến thảo luận, các câu hỏi xung quanh vấn đề nghiên cứu.

Nhiều ý tưởng nghiên cứu được các bạn trẻ mạnh dạn đưa vào nghiên cứu của mình như: “Những thách thức và nguy cơ đối với gia

đình trẻ trong nền kinh tế thị trường hiện đại” (Viện Kinh tế và Chính trị Thế giới); “Mô hình chung sống của gia đình trẻ” (Chi đoàn Viện nghiên cứu Gia đình và Giới); “Một vài suy nghĩ về sự ảnh hưởng của tư tưởng Nho gia với mô hình hiện đại” (Viện Nghiên cứu Đông Nam Á); “Trẻ em tham gia lao động ở các gia đình nông dân hiện nay, khác biệt giữa các cộng đồng thuộc ba vùng đất nước”, “Gia đình trẻ - Quan niệm và hành vi tình dục” (Viện Xã hội học).

Hội thảo là một sinh hoạt khoa học hữu ích để các nhà nghiên cứu trẻ, các đoàn viên được trau dồi kiến thức, thể nghiệm năng lực nghiên cứu trong một đề tài nghiên cứu gần gũi, thiết thực đối với giới trẻ Việt Nam hôm nay.

P.V

Tạp chí Y tế Công cộng ra mắt bạn đọc

Tạp chí Y tế Công cộng là cơ quan ngôn luận của Hội Y tế Công cộng Việt Nam, là tạp chí khoa học chuyên ngành y tế công cộng của Việt Nam. Tạp chí có nhiệm vụ phổ biến các chủ trương của Đảng và Nhà nước về lĩnh vực y tế công cộng, công bố các công trình nghiên cứu khoa học, phổ biến những kiến thức và thông tin ở trong nước và nước ngoài về y tế công cộng.

Tạp chí Y tế Công cộng do PGS.TS Lê Vũ Anh làm Tổng Biên tập. PGS.TS Xã hội học Bùi Thế Cường là thành viên Hội đồng cố vấn của tạp chí này.

Số 1, Tạp chí Y tế Công cộng đã ra mắt bạn đọc tháng 8 năm 2004.

Tạp chí Xã hội học chúc mừng sự ra đời của Tạp chí Y tế Công cộng.

TẠP CHÍ XÃ HỘI HỌC